Петко Колевъ.

Единъ отъ труженицитѣ, който е работилъ въ полето на народного образование въ Малешевско въ неотдалечени времена, е билъ и Петко Колевъ отъ село Берово (Малешевско). Той се е родилъ прѣзъ 1794 год. отъ родители чисти Българи; баща му – даскалъ Коле е билъ нѣколко години нарелъ въ село то си учитель. Преданието не знае да се е учило въ Малешевската область по другъ езикъ, освѣнъ на български. Първоначалното си образование, състояще въ изучванието църковната азбука. часословъ, псалтиръ и пр., Петко е получилъ въ родното си село подъ ржководството на баща си. Освѣнъ че се отличавалъ Петко въ изучване на уроцитѣ по то-

гавашнитѣ учебници, но е билъ и доста добъръ черковенъ пѣвецъ, както и по настоящемъ малешовци се отличаватъ и славятъ,като добри черковни пѣвци. Мнозина хора дохождали нарочно да се църкуватъ въ Берово отъ околностьта за да слушатъ благозвучния гласъ на малкия Петко. Разсказватъ за една жена отъ с' Хушица (Горно-Джумайско),че въ време на Божествената служба, когато пѣлъ Петко, била до толкозь трогната, щото извикала съ високъ гласъ и съ сълзи на очи: „ Благáтка мáкьа с' тóве сйна!“

Когато Петко свършилъ образованието си при баща си, билъ 17 18 годишенъ момъкъ; майка му, Гювеза, искала да го задоми, но баща му настоявалъ да го испроводи въ училище въ г. Мелникъ за да изучи добрѣ псалтиката (въсточното пѣние) при тогавашния прочутъ гърцки учитель Ставридисъ. Това желаялъ и Петко. Прѣзъ 1812 год. той билъ учитель въ Мелничкото гърцко училище; тамъ той стоялъ 2-3 години; учителя всячески се мѫчилъ яа вдъхне своята идея на Петко, но не успѣлъ, понеже националния духъ билъ вкорененъ въ неговата душа още отъ люлката му. На Петко обѣщавали учителство въ Мелникъ, но той останалъ непреклоненъ. Около 1825 или 1826 год. Петко се оженилъ въ селото си; на другата година слѣдъ женитбата станалъ учитель въ Берово, на мѣстото на баща си, на когото старинитѣ не позволявали вече да учителствува. Въ време учителствуванието, Петко развилъ голѣма дѣятелность между съотечественницитѣ си: въ дѣлникъ билъ учитель на дѣтцата, а въ праздникъ — на възрастнитѣ. Съ своя характеръ, съ своята дѣятелность и любовь къмъ народния езикъ, той могълъ да придобие симпатията на населението не само на Малешевската область, но и въ Горно-Джумайско и Пияничко. Прѣзъ праздничнитѣ дни отивалъ по близскитѣ села да съвѣтва населението да си отварятъ училища. Когато се научавали селянитѣ, че даскалъ Петко е въ селото имъ и че щѣлъ да пѣе въ църквата, стичали се на купове. Това му давало възможность да распространява своя планъ: искалъ всѣкадѣ да се отварятъ български училища, милѣялъ за българина и българската книга. Българина се въсхищавалъ отъ благозвучния гласъ на даскалъ Петко; не малко се задоволявали и отъ проповѣдитѣ, които говорилъ въ време Богослужението, и отъ взаимнитѣ разговори; слѣдъ отпуска на църквата, той събиралъ и възрастнитѣ момчета и ги училъ на четмо и писмо. Когато пѫтувахъ по Малешевско, намѣрихъ въ с. Русино дѣдо Нико, осемдесеть годишенъ старецъ, съ псалтиръ въ рѫка, че чете. Любопитството ме накара да влѣза въ разговоръ съ него, и се научихъ че е билъ ученикъ на даскалъ Петко, именно отъ ония негови ученици, съ които се е занимавалъ въ празднични дни.

Труда на даскалъ Петко Колевъ не е останалъ безъ резултатъ: до 1835 год. имало училища въ селата: Владимирово, Руссиново, Смоймирево и Пехчово, дѣто младото българско поколение учило по Славянската азбука.

Дѣятелностьта на даскалъ П. Колевъ не се ограничила само въ Малешевско, както казахъ, но и въ Г. Джумайско и Пиеничко. Прѣзъ 1836 г. отишълъ въ с. Логодажь (Г.-Дж.) дѣто отворилъ училище. Съ тригодишното си учителствуване въ Логодажь, той е могълъ да убѣди Българитѣ да си направятъ църква, на която и до днесъ стои връхъ мраморна плоча въ Св. Олтарь надписъ съ славянски букви: „сие Божи храмъ „Успѣние Прѣсветая Богородица“ направенъ въ врѣмя Турскаго Султана Баязита и ВвеликиВезиръ Али(паша) ъ лѣто 1839 отъ Рождества по плоти Господа Нашего Иисуса Христа!“ Слѣдъ това иде подписа на „даскалъ Петко Колевъ отъ Берово.“

Скудностьта за български священници въ онѣзи времена е била голѣма; въ Г. Джумайско имало само трима въ селата: Лешко, Тросково и Селище, отъ които всѣки ималъ за енория по 8—9 села. Логодаждане желаяли да си иматъ свой священникъ, който да служи всѣки праздникъ въ новостроящата църква, за това нѣщо се обърщатъ къмъ учителя си Петко, който имъ препорѫчилъ за такъвъ съселянина си иеромонаха Софро-

ний, който имъ свещенодѣйствувалъ и учителствувалъ до 1878 год. *)

Отъ 1839—43 год. даскалъ П. Колевъ билъ учитель въ с. с.: Тросково, Лешко, Селище и др. Въ 1844 година той отишълъ въ Царевосело (Пияничко). Тамъ той дълго време водилъ борба за отваряние българско училище. Едвамъ съ голѣми мжчнотии, могълъ да достигне цѣлта си. Но немилостивата смъртъ скоро грабнала нашия труженикъ. Той умрѣлъ, слѣдъ като учителствувалъ три мѣсеци въ Царево-Село. Петко Колевъ е умрѣлъ прѣди 50 години, но българина отъ горнитѣ три области живо разсказва за дѣятелностьта му; живота му е билъ епоха за ония мѣста.

А. П. Стоиловъ

(* Иер. Софроний отъ Логодажъ отишълъ въ с. Кочариново (Дупничко) дѣто умрѣлъ въ дълбока старость.